

Jungfru Maria i Karmel

Av Anne-Elisabeth Steinmann o.c.d.

”Carmelus totus marianus” – Karmel är helt ”marianskt” – med detta tänkespråk som formulerats under medeltiden ger man uttryck för en djup andlig verklighet. I Kyrkans inre är Jungfru Maria den plats dit Kyrkan i sina övriga lemmar söker komma, liksom cirkeln söker sin medelpunkt. I Karmels inre spelar Maria samma roll: hon är den renaste och mest fullkomliga inkarnationen av dess mysterium. Karmeliten, som är på väg mot sitt ideals förverkligande, vilket består av renhet, förening med Kristus och andlig fruktbarhet, kan bara uppnå det i den mån han blir mer lik Maria, som på ett privilegierat sätt är både Jungfru och Kristi Moder och Brud. Det är först och främst evangeliet som visar oss Maria som det högsta uttrycket för det karmelitiska livet.

Maria lever i stor tystnad. De få ord som evangelisterna meddelar oss från hennes mun har ett stort djup, just på grund av att de är rotade i tystnaden. ”Maria tog allt detta till sitt hjärta och begrundade det” (Luk 2:19). Hon levde i ensamhet, helt vänd mot sin Son, ren och tom på allt skapat. ”I sin själ bar hon aldrig bilden av något skapat” (Johannes av Korset). Genom denna sin fullkomliga andliga fattigdom var Maria fri för Gud, som hon väntade på tillsammans med sitt folk. Hon som är ”salig eftersom hon trodde” (jfr Luk 1:45) är också den som liturgin kallar den sköna kärlekens och det heliga hoppets moder och levande källa. I denna kärlek blir Marias djupa och kontemplativa själ en enda lovsång: ”Min själ prisar Herren, min ande fröjdar sig över Gud, min Frälsare” (Luk 1: 46-47). Den storsinta ödmjukhet som kännetecknar Herrens ringa tjänarinna får hennes hjärta att brista av tacksamhet: ”Den Mäktige har gjort stora ting med mig och heligt är hans namn” (Luk 1:49).

I sin barmhärtighet böjer Jungfru Maria sig ner till människorna i deras nöd. Hennes förbön, som är på samma gång diskret och mäktig, dristar sig inte att föreskriva hur Gud skall handla utan nöjer sig med att visa på hans barns behov: ”De har inget vin” (Joh 2:3). Och Herren svarar med att visa en så stor frikostighet som man aldrig vågat hoppas på... Maria var fri från allt skapat ”som skulle ha kunnat avlägsna henne från Gud eller ge henne någon impuls. Alla impulser inom henne utgick från den Helige Ande” (Johannes av Korset). På så sätt blir Jungfru Maria ett levande *ja-ord* – ”må det ske med mig som du har sagt (Luk 1:38) – ett *ja* som leder till att den Helige Ande kommer över henne, till att den Allrahögste överskuggar henne och till att det eviga Ordet antar kött i henne. Hon slungas in i Treenighetens djup.

Detta *ja* genomsyrar hela hennes liv, ända tills hon får stå vid korsets fot, där hennes instämmande och medlidande gör henne delaktig i frälsningsverket och där hon blir vår moder. Jesus sade till sin mor: "Kvinna, där är din son." Sedan sade han till lärjungen: "Där är din mor" (Joh 19; 26,27). Jungfru Maria är också tillsammans med apostlarna i den övre salen, där hon med dem, och än intensivare, ber om den Helige Andes ankomst, som vid pingsten skall grundlägga Kyrkan i hennes mysteriums fulla rikedom. Därefter drar Jungfru Maria sig undan, Bibeln säger inget mer om henne. Men i det fördolda och i all stillhet spelar hennes närvaro och bön en viktig roll i den unga Kyrkan, där Maria var det livgivande hjärtat.

Så har Jungfru Maria helt och fullt förverkligat det som är väsentligt för Karmel. Karmeliterna, som bär hennes dräkt (skapularet), är liksom iklädda hennes närvaro. Tillsammans med den alltid rena Jungfrun går de längs den branta stig som leder till Herren. Vetskapen om att deras moder är med dem och vakar över dem under natten fyller dem med glädje och förnyar deras krafter och deras hopp. Genom henne låter de sig ledas till hennes Son. Aldrig någonsin är Maria något hinder mellan Gud och själen. Hon är liksom "genomskinlig" och uppfylld av Herrens ljus allena, och så låter hon själen "komma lättare fram till Gud och vara i honom på ett fullkomligare sätt" (Maria av Sankta Teresa). I och genom Maria blir själen jungfru på ett djupare sätt och brud på ett sannare sätt. När hennes ja-ord har blivit totalt, kan hon i sin tur bli "moder" (jfr Luk 8:21) till Kristus. "I den nakenhet där själen befinner sig utblottad på allt annat, avlar och föder hon Sonen i själva Gudomen, så att hon blir Guds moder" (Ur *Buch von geistlicher Armut*, en anonym medeltida skrift).

Det marianska livet i Karmel är mycket enkelt och just därför sant. Jungfru Maria rör vid själen och genomtränger hela dess djup, i stillhet och i det fördolda. Det kommer inte an på att utföra ett stort antal fromhetsövningar utan att leva i Maria, så att karmelitens liv blir ett slags förlängning av den heliga Jungfruns liv. Så blir Maria till en levande symbol för Karmel, som söker identifiera sig allt mer med henne för att därigenom bli allt innerligare förenad med Kristus och genom honom med den heliga Treenigheten.